

Evaluatie Steunpunt Kleine Toepassingen

Informatie- en KennisCentrum Landbouw Ede, maart 1999

© 1999 Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het Informatie- en KennisCentrum Landbouw, Postbus 482, 6710 BL EDE.

Het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij stelt zich niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die kunnen ontstaan bij het gebruik van gegevens uit deze publicatie.

Oplage 60 exemplaren

Samenstelling Hugo Liefijm, Marja Hermsen, Jaap Ekkes

Druk Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Facilitaire Dienst

Woord vooraf

Op verzoek van de afdeling Gewasbescherming van de Directie Landbouw van het ministerie van LNV heeft het IKC-Landbouw het Steunpunt Kleine Toepassingen geëvalueerd. Dit rapport is het verslag van het evaluatieonderzoek. De evaluatie werd uitgevoerd door ir. H. Lieflijn, ing. M.W. Hermsen en ing. J.J. Ekkes.

Het rapport is opgesteld ten behoeve van het Actieprogramma Effectief Middelenpakket, een gezamenlijk initiatief van de Stuurgroep Bestrijdingsmiddelenbeleid en het Coördinerend Uitvoeringsorgaan van het Meerjarenplan Gewasbescherming.

In verband met het onderzoek zijn 16 personen geïnterviewd. Wij zijn hen erkentelijk voor hun medewerking. Ze beantwoordden niet slechts de onderzoeksvragen, doch droegen ook zeer bruikbare nieuwe zienswijzen aan.

Ir. H.A. Gonggrijp
Hoofd Informatie- en KennisCentrum Landbouw

Inhoudsopgave

	Woord vooraf	3
	Inhoudsopgave	4
1	Inleiding	5
2	Opzet van de evaluatie	6
	2.1 Doel van de evaluatie	6
	2.2 De evaluatievragen	6
	2.3 Werkwijze	6
3	Het functioneren van het SKT	7
	3.1 Bekendheid van het SKT	7
	3.2 Verwachtingen van het SKT	7
	3.2.1 De opdrachtgever van het SKT (LNV)	7
	3.2.2 De klanten van het SKT (de potentiële aanvragers)	7
	3.3 Beelden van de uitgevoerde werkzaamheden door het SKT	8
	3.4 Effect van het Steunpunt Kleine Toepassingen	8
	3.4.1 Aantal toelatingen	8
	3.4.2 Zelfstandigheid door toegenomen kennis	9
	3.5 Beoordeling van het functioneren van het SKT	9
	3.5.1 Mening van de klanten	9
	3.5.2 Mening van de opdrachtgever	10
	3.5.3 Mening van het SKT	10
4	Conclusies	12
5	Toekomst	13
	5.1 Overwegingen	13
	5.2 Bouwstenen	13
6	Aanbevelingen	15

1 Inleiding

In juli 1996 is een Steunpunt Kleine Toepassingen opgericht (SKT) bij de Plantenziektenkundige Dienst (PD). 'Kleine toepassingen' heeft betrekking op het probleem dat Nederland veel gewassen kent met een dermate klein areaal dat ze niet interessant zijn voor de fytofarmaceutische industrie om er toelatingen voor gewasbeschermingsmiddelen voor aan te vragen of te verlengen. Deze problematiek wordt prangender nu onder andere de milieuregelgeving steeds meer onderzoek eist voor elke toelating. Eén van de oplossingen voor dit probleem is dat telersgroepen of andere betrokkenen bij een klein gewas een toelating aanvragen voor een uitbreiding van het toepassingsgebied van een reeds toegelaten middel voor de betreffende teelt (zgn. derdenuitbreiding).

Een probleem dat bij deze oplossing werd voorzien is dat degenen die zo'n derdenuitbreiding willen aanvragen niet thuis zijn in de toelatingsprocedure voor bestrijdingsmiddelen. Potentiële aanvragers kunnen niet om deze procedure heen, omdat de regels die gelden voor de toelating van bestrijdingsmiddelen voor kleine toepassingen onverkort van kracht blijven. Om aan dat probleem tegemoet te komen heeft de minister van LNV voor een periode van twee jaar een steunpunt voor deze aanvragers laten oprichten met als doelstelling: advisering van belanghebbenden over technische en procedurele aspecten van toelatingen van kleine toepassingen, in de vorm van concrete adviezen aan aanvragers en in de vorm van voorlichtingsmateriaal over algemene van belang zijnde aspecten rond toelatingen.

De uitgangspunten van LNV bij de oprichting van het steunpunt waren dat het bedrijfsleven zelf verantwoordelijk is voor het daadwerkelijk aanvragen van de toelating en dat de toelatingsaanvragen binnen de bestaande regelgeving moeten plaatsvinden.

Na een tweetal jaren zou de inzet van het steunpunt er toe hebben moeten leiden dat degenen die een toelating voor een kleine toepassing willen aanvragen, de toelatingsprocedure zelfstandig kunnen doorlopen.

Omdat de afgesproken periode van het steunpunt is verstreken, is het steunpunt inmiddels opgeheven. Om een uitspraak te kunnen doen over het daadwerkelijke nut van het steunpunt heeft de afdeling Gewasbescherming van de Directie Landbouw het IKC-L gevraagd het functioneren van het steunpunt te evalueren. De evaluatie moet de vraag beantwoorden of het concept goed was, hoe het SKT binnen dat concept heeft gefunctioneerd en of er aanbevelingen zijn voor de toekomst inzake het stimuleren van aanvragen van kleine toepassingen door middel van een steunpunt.

2 Opzet van de evaluatie

2.1 Doel van de evaluatie

Het doel van de evaluatie is tweeledig, nl:

- inzicht krijgen in het functioneren van het SKT gedurende de afgelopen twee jaren;
- inzicht krijgen in de behoefte aan en de wijze van ondersteuning van aanvragers voor toelatingen van kleine toepassingen, op basis van de ervaringen met het SKT.

2.2 De evaluatievragen

Om beide inzichten te verkrijgen is het nodig om antwoorden te krijgen op de volgende vragen:

- was het bestaan van het SKT bekend bij de belanghebbenden?
- welke verwachtingen hadden de belanghebbenden van de rol en taken van het SKT?
- welke rol en taken heeft het SKT uitgevoerd?
- hoe beoordelen de belanghebbenden het functioneren van het SKT?
- is er behoefte aan ondersteuning in de toekomst, zo ja hoe?

2.3 Werkwijze

De antwoorden op de hierboven beschreven vragen zijn verkregen door middel van interviews (in totaal 17) met de vertegenwoordigers van de belanghebbende partijen. De belanghebbende partijen zijn: de (gedelegeerd)opdrachtgever (2 interviews), beleidsmedewerkers van de overheid (incl. medewerkers van het SKT; 4 interviews), beleidsmedewerkers van het bedrijfsleven (3 interviews) en de klanten van het SKT (8 interviews).

3 Het functioneren van het SKT

3.1 Bekendheid van het SKT

Het SKT heeft niet met een communicatieplan gewerkt om bekendheid te geven aan haar bestaan en activiteiten. Het heeft een folder gemaakt waarin het doel en de rol en taken van het SKT zijn beschreven. Deze folder is naar alle belanghebbende partijen verzonden. Daarbij is gebruik gemaakt van het adressenbestand van de Kerngroep Meerjarenplan Gewasbescherming. De folder is niet naar telers gestuurd. Daarnaast is in vakliteratuur en de nieuwsbrief van de Plantenziektenkundige Dienst (PD) aandacht besteed aan het bestaan van het SKT. Uit de interviews blijkt dat de folder bij de meesten niet goed bekend was dan wel dat zij zich deze niet goed herinnerden. Veel personen gaven aan zich te menen herinneren dat ze op een andere manier van het bestaan van het SKT wisten. Zij noemden bijvoorbeeld vakbladen, de PD-nieuwsbrief en werkgroepen (gericht op toelating) waarin ook medewerkers van de PD zitting hadden.

Uit de registratiegegevens van het SKT blijkt dat het SKT van 30 instanties, uit vrijwel alle sectoren vragen heeft gekregen. In de bijlage staan de onderwerpen vermeld waarmee het SKT zich heeft beziggehouden. Het SKT heeft zelf de indruk dat vrijwel alle doelgroepen zijn bereikt. Als er meer aanvragen voor ondersteuning zouden zijn binnengekomen, zouden er problemen met de beschikbare tijd zijn opgetreden.

Conclusie: het SKT was voldoende bekend bij de doelgroep.

3.2 Verwachtingen van het SKT

3.2.1 De opdrachtgever van het SKT (LNV)

Bij potentiële aanvragers voor toelatingen van 'kleine toepassingen' bestond volgens LNV te weinig kennis over het toelatingsbeleid en de toelatingsprocedure. Die kennis is nodig om een toelatingsaanvraag te kunnen indienen cq tot een goed einde te brengen. Om in die kennisleemte te voorzien, heeft LNV het SKT opgericht. LNV verwachtte dat het SKT door vraaggerichte informatie-overdracht de potentiële aanvrager wegwijs zou kunnen maken in het aanvragen van toelatingen van kleine toepassingen. Na twee jaar zou het SKT moeten hebben bereikt dat de diverse sectoren voldoende informatie en kennis hebben om zelfstandig een toelatingsaanvraag te kunnen doen. Om aan de gestelde verwachtingen te voldoen zou het steunpunt volgens LNV moeten fungeren als een vraagbaak, informatiebron en als bemiddelaar tussen verschillende belanghebbenden. Het begeleiden van potentiële aanvragers in een evt. toelatingsprocedure was voor LNV niet aan de orde. Een andere taak van het SKT was dat zij gesignaleerde knelpunten zou doorsluizen naar LNV.

3.2.2 De klanten van het SKT (de potentiële aanvragers)

Uit de interviews blijkt dat de klanten van het SKT de verwachting hadden dat het SKT was bedoeld om toelatingen van kleine toepassingen te regelen. Sommigen verwachtten ook dat het SKT zou (kunnen) zorgen voor verruiming van de toelatingseisen. Verder noemden ondervraagde klanten: het SKT had moeten werken aan bewustwording van de problematiek, zodat ook kwekers de weg zouden weten naar het SKT; er had een soort naslagwerk moeten worden opgesteld met de opgedane ervaringen en de opgebouwde deskundigheid van het SKT. Eén persoon merkte op dat twee jaar een te korte termijn is om concrete resultaten te mogen verwachten.

De taken van het SKT zouden zich volgens de klanten moeten richten op informatie en procesbegeleiding, waarbij zij de volgende beelden voor ogen hadden:

Met betrekking tot informatie:

- een centrum waar alle benodigde actuele informatie over de toelating van gewasbeschermingsmiddelen aanwezig is;

- een verbinding tussen betrokken partijen waarlangs de informatie-uitwisseling zou kunnen lopen;
- een plek waar (internationale) technische kennis zou worden gegenereerd;
- een instantie die het overzicht heeft van de problematiek en ontwikkelingen in de diverse sectoren.

Met betrekking tot procesbegeleiding:

- de toelatingsprocedure mee helpen aansturen om het proces in een stroomversnelling te krijgen door middel van coördinatie en bemiddeling;
- een bijdrage leveren aan oplossingen voor knelpunten bij de toelating van kleine toepassingen;
- zorgen voor het verkrijgen van toelatingen van kleine toepassingen;
- het bewerkstelligen van experimenten en onderzoek

Conclusie: de verwachtingen van LNV en van de klanten liepen sterk uiteen.

3.3 Beelden van de uitgevoerde werkzaamheden door het SKT

Bij de geïnterviewde klanten is nagegaan welke werkzaamheden het SKT heeft uitgevoerd. Uit de antwoorden blijkt dat het SKT richting de klant als informant en als procesbegeleider heeft opgetreden. Meer specifiek levert dat de volgende beelden op.

Het SKT heeft informatie gegeven over:

- wet- en regelgeving, harmonisatie;
- mogelijkheden en onmogelijkheden van gewenste toelatingen;
- procedures;
- nodige contacten (netwerk);
- buitenlandse onderzoeksgegevens;
- rol en taken van het SKT.

Als procesbegeleider heeft het SKT:

- bijeenkomsten georganiseerd voor belanghebbenden / betrokkenen en daarbij als neutrale gespreksleider gefungeerd;
- gewerkt aan bewustwording;
- problemen geanalyseerd en meegeholpen bij het zoeken naar een aanpak en het oplossen van problemen;
- een bemiddelende (het bij elkaar brengen van partijen) en coördinerende rol vervuld bij het zoeken naar oplossingen.

Daarnaast heeft het SKT gesignaleerde knelpunten en aandachtspunten rondom de toelating van kleine toepassingen aan het ministerie van LNV doorgegeven.

De klanten hadden aanvankelijk andere werkzaamheden van het SKT verwacht, op basis van de verwachtingen die al zijn beschreven. Het kostte in de beginperiode enige tijd om de klanten duidelijk te maken dat het SKT geen actieve rol zou spelen bij het aanvragen van een toelating. Doordat het SKT steeds contact onderhield met de opdrachtgever (LNV) kristalliseerde zich in de loop der tijd uit welke activiteiten wel en welke niet tot de taken behoorden. De beelden van geïnterviewden van de uitgevoerde werkzaamheden kwamen daardoor goed overeen.

3.4 Effect van het Steunpunt Kleine Toepassingen

3.4.1 Aantal toelatingen

Het aantal toepassingen waarbij het SKT is geraadpleegd, is beperkt. Er zijn 69 toepassingen aangedragen bij het SKT; het aantal nieuwe toelatingen daaruit ten tijde van de afsluiting van het SKT is niet precies bekend, maar het waren er minder dan 10.

Daarnaast is in een aantal gevallen de voorbereiding van een toelatingsaanvraag gestopt, vanwege inzichten van het SKT. Van een groot aantal aanvragen waarmee het SKT bemoeienis had, loopt de toelatingsprocedure nog.

Hierbij moet nadrukkelijk worden vermeld dat het aantal nieuwe toelatingen geen criterium is om het SKT op te beoordelen.

3.4.2 Zelfstandigheid door toegenomen kennis

Het doel van LNV was dat de inzet van het SKT er toe zou leiden dat potentiële aanvragers voldoende kennis zouden meekrijgen, zodat ze voortaan zelfstandig een toelatingsaanvraag zouden kunnen indienen. Dit beoogde effect is niet gerealiseerd.

De meeste aanvragers zijn van mening dat ze nog steeds ondersteuning nodig hebben om een aanvraag in te kunnen dienen. Ze zien zelfstandigheid in dezen niet haalbaar voor hun organisatie vanwege de volgende redenen.

- Kennis. Er is veel kennis nodig om een toelatingstraject te kunnen doorlopen. Kleine toepassingen zijn meestal het probleem van kleine organisaties, die de menskracht niet hebben om de benodigde kennis in huis te halen.
- Veranderingen in beleid. Het beleidsterrein van gewasbescherming is sterk in beweging. Het is voor iemand die niet is gespecialiseerd in de toelatingsprocedure voor bestrijdingsmiddelen, met alle kennisvelden die er omheen horen, ondoenlijk om bij te blijven.
- Verloop bij organisaties. Ook teeltorganisaties kennen dynamiek in de personele bezetting. Mensen die zich enige kennis hebben eigen gemaakt kunnen overstappen naar een andere functie, zodat een kleine organisatie weer opnieuw moet beginnen met kennis opbouwen.
- Positie. Vertegenwoordigers van teeltorganisaties voelen zich nogal eens buitenstaanders als ze aankloppen bij een LNV-instelling. Ze vinden het moeilijk er hun verhaal kwijt te kunnen, omdat ze als "het bedrijfsleven" ofwel als "de andere partij" worden beschouwd.

Kennis over de toelatingsprocedure is dus een probleem gebleven. Een belangrijk signaal was echter dat een eventuele oplossing van deze kennisproblemen nog geen oplossing van de problematiek van de kleine toepassingen betekent. Oplossing van de knelpunten op kennisgebied maakt het – cynisch beschouwd – mogelijk dat potentiële aanvragers versneld worden geconfronteerd met de volgende problemen:

- De wensen van kleine toepassingen liggen soms net naast de regels. De strenge normen worden als terecht ervaren, maar er zou bijvoorbeeld meer ruimte moeten komen voor de extrapolatie van onderzoeksgegevens. Zonder aanpassing van de toelatingsregelgeving is het vrijwel onmogelijk verdere invulling te geven aan de toelating van kleine toepassingen.
- Een belangrijk knelpunt is de aansprakelijkheid. Het is de vraag of dit probleem kan worden opgelost, omdat een fabrikant fundamenteel juridisch gezien aansprakelijk blijft voor zijn product.
- Als laatste kunnen de kosten van het toelatingsonderzoek worden genoemd. Gezien de aard van de problematiek is het voor fabrikanten per definitie niet interessant om toelatingsonderzoek uit te voeren ten behoeve van kleine toepassingen.

Oplossing van de problemen op kennisgebied is dus pas zinvol als tegelijkertijd de problemen op het gebied van regelgeving, aansprakelijkheid en kosten worden opgelost.

Conclusie: het beoogde effect van het steunpunt (aanvragers kunnen zelfstandig een toelatingsaanvraag indienen) is niet gerealiseerd. Echter, ook bij voldoende effect zouden andere problemen een flessenhals hebben gevormd.

3.5 Beoordeling van het functioneren van het SKT

3.5.1 Mening van de klanten

Afhandeling van vragen

De klanten waren overwegend positief over de wijze waarop het SKT met hen en hun vragen is omgegaan. Van de aanvragers werd één klacht vernomen over de tijd die een vraag kostte. Dit betrof een reactietijd van 16 maanden tussen vraag en antwoord. In twee gevallen werd gewezen op slechte vervanging tijdens het zwangerschapsverlof van de medewerker van het SKT. Voor het overige waren de aanvragers tevreden over de bereikbaarheid van het steunpunt en over de vlotheid waarmee brieven werden beantwoord.

Toegevoegde waarde van het SKT

In het algemeen hadden de meeste klanten waardering voor de wijze waarop het SKT haar functie heeft ingevuld. De waardering betrof met name:

- de kennis en deskundigheid van en de duidelijke uitleg door het SKT;
- de inzet en houding van het SKT;
- de contacten die het SKT had en daaraan gekoppeld de doorverwijzingsmogelijkheden;
- de onpartijdigheid en klankbordrol van het SKT.

Het SKT heeft vaak partijen – met name de fytofarmaceutische industrie en de potentiële aanvrager - bij elkaar gebracht. Die rol bleek in een behoefte te voorzien, aangezien het voor veel groepen nog een grote stap is om contact op te nemen met een fabrikant.

Een aantal klanten is tevreden omdat het SKT duidelijkheid heeft verschaft over de mogelijkheden en onmogelijkheden van hun wensen.

Een aantal malen lieten ondervraagden zich spontaan positief uit over de positionering van het SKT bij de PD. Als voordelen hiervan werden genoemd: korte lijnen naar de specialistische kennis bij de PD en de toegang tot LNV via de PD.

De meeste ondervraagden gaven te kennen dat ze graag zagen dat het SKT gecontinueerd zou worden, zij het in een gewijzigde opzet.

Beperkingen van het SKT

Een aantal klanten gaf aan dat ze niet veel hadden gehad aan de kennis die het SKT kon verstrekken. Zij weten dit echter aan onmogelijkheden van de regelgeving rondom toelatingen of gaven aan dat de eigen kennis al ver was ontwikkeld. Degenen die verwachtten dat het SKT een bijdrage zou leveren aan meer toelatingen voor kleine toepassingen, zijn niet tevreden. Maar zij geven daarbij aan dat het gebrek aan vorderingen niet aan het SKT moet worden toegeschreven. Eén ondervraagde gaf de werkzaamheden van het SKT aan als 'brandjes blussen'. Zijns inziens had de problematiek van de kleine toepassingen systematischer opgezet mogen worden, te beginnen met een probleminventarisatie.

3.5.2 Mening van de opdrachtgever

Samenwerking

De opdrachtgever geeft aan dat de samenwerking plezierig is geweest. Vooral in het begin was er veel contact om werkendeweg helder te krijgen wat wel en wat niet tot de taken van het SKT behoorde. De beelden die tijdens de gesprekken werden geschetst kwamen goed met elkaar overeen.

De knelpunten die het SKT signaleerde waren voor de opdrachtgever niet nieuw.

3.5.3 Mening van het SKT

Samenwerking met de opdrachtgever

Het SKT geeft aan dat de samenwerking met de opdrachtgever plezierig is geweest. In het begin was er veel contact om werkendeweg helder te krijgen wat wel en wat niet tot de taken van het SKT behoorde. Het doel, de taken en afbakening van werkzaamheden van het SKT waren namelijk niet (van te voren) in een projectplan vastgelegd. Het SKT heeft dat als een gemis ervaren. Het contact verminderde toen het aanspreekpunt van het SKT binnen DL een andere functie kreeg. Het is voor het SKT niet duidelijk wat de opdrachtgever heeft gedaan met de knelpunten die het heeft gesignaleerd.

Samenwerking met de klanten

Het SKT zelf heeft de samenwerking met de aanvragers als positief ervaren. In de beginperiode moest zij vaak uitleggen wat zij wel en niet kon doen voor de klanten.

Beschikbare tijd

De beschikbare hoeveelheid tijd had voor het SKT groter mogen zijn, niet zozeer om nog meer groepen te bedienen, maar om de dossiers sneller te kunnen afhandelen. De bekendheid van het steunpunt had vanwege de beschikbare capaciteit niet groter hoeven zijn, omdat dit tot meer vragen zou hebben geleid, waardoor vragen dan te lang zouden zijn blijven liggen.

Conclusie: er bestaat alom waardering voor het werk dat het SKT heeft verricht en de wijze waarop dat gebeurde. De geïnterviewden zijn echter niet tevreden over het effect van de inzet van het SKT. De klanten hebben behoefte aan voortzetting van het steunpunt, zij het in een gewijzigde opzet.

In hoofdstuk 5 wordt een eerste uitwerking gegeven voor zo'n gewijzigde opzet.

4 Conclusies

- Het SKT heeft zijn werk naar behoren uitgevoerd.
- Het SKT heeft echter niet geleid tot de zelfstandigheid van potentiële aanvragers die LNV beoogde.
- Er blijft behoefte aan ondersteuning, maar dan met andere taken (zie hoofdstuk 5).

- Bij de opzet van het SKT is geen overleg geweest met de doelgroep, zodat de beoogde klanten zelf niet wisten dat LNV hen zelfstandig wilde maken.
- Bij de opzet is te weinig nagedacht over het karakter van de doelgroep. Het verbrokkelde karakter ervan stelt grenzen aan wat er van de personen en organisaties in deze groep mag worden verwacht.

- De inzet van het SKT heeft niet geleid tot structurele verbeteringen op het terrein van toelatingen van kleine toepassingen.
- Om in de toekomst meer resultaten te boeken op dit gebied zal een vorm van steunpunt nodig blijven, gezien de gesignaleerde kennisbehoefte.
- De vorm van een dergelijk steunpunt en de taken zullen moeten vastgesteld op basis van de ervaringen die zijn opgedaan met het SKT.
- Een toekomstig steunpunt zal zich moeten richten op de gebleven kennisbehoefte bij de doelgroep en op de activering van de doelgroep.
- Om een toekomstig steunpunt zinvol te laten zijn, zullen tegelijkertijd de andere knelpunten op het terrein van kleine toepassingen moeten worden opgelost.

5 Toekomst

5.1 Overwegingen

Het SKT was een project, met een looptijd van twee jaar. Er was echter geen sprake van een werkplan. De werkwijze kan gekarakteriseerd worden als 'al doende leert men'. Uit de ervaringen kunnen nu leerpunten voor de toekomst worden gedestilleerd, uitgaande van de conclusie dat in de toekomst enigerlei vorm van steunpunt nodig zal blijven.

Het SKT heeft in een bepaalde behoefte voorzien en de behoefte aan informatie en aan de inzet van het SKT bestaat nog steeds. Het brede spectrum van organisaties maakt echter een gedifferentieerde aanpak noodzakelijk. De problematiek van de kleine toepassingen is meestal verspreid over een groot aantal kleine groepen belanghebbenden. Deze actoren hebben zich georganiseerd in relatief kleine verbanden. De verzameling van deze kleine organisaties heeft dus een verbrokkeld karakter. Dit zou in de toekomst in het denken over de problematiek van de kleine toepassingen moeten worden onderkend. Het is zinvoller te denken in termen van 'telers' of 'telersgroepen' dan in termen van 'de sector'.

Doordat het relatief kleine organisaties zijn, mag niet worden verwacht dat elke organisatie voldoende expertise in huis zal krijgen en houden op het terrein van kleine toepassingen. Daarnaast moet worden onderkend dat kleinere organisaties gemakkelijk in de problemen komen met onderwerpen die op de wat langere termijn spelen, aangezien acutere problemen het grootste deel van de beschikbare capaciteit in beslag nemen. Dit kan de schijn van 'stilzitten' opwekken.

Nochtans zal erkenning hiervan op zich niet de benodigde dynamiek teweegbrengen. Er zal iets moeten gebeuren dat de telers tot actie brengt.

De fytofarmaceutische industrie geeft namelijk aan dat van haar geen initiatieven in deze problematiek hoeven te worden verwacht, zij ziet dit als een verantwoordelijkheid van de betrokken telers. De overheid rekent het niet primair tot haar verantwoordelijkheid om het aantal kleine toepassingen op het gewenste niveau te houden.

De telers(groepen) zijn dus op zich zelf aangewezen, wat weer een probleem is vanwege de gesignaleerde verbrokkeldheid van deze groep.

Er zal daarom een oplossing moeten worden gevonden voor de gebleven kennisbehoefte en voor het gebrek aan aandacht en actie bij de doelgroep.

5.2 Bouwstenen

Als het SKT een vervolg krijgt in de vorm van een steunpunt, is het van belang dat de volgende punten worden onderkend.

- Er zijn drie belangrijke groepen te onderscheiden. De overheid, die het niet als haar primaire verantwoordelijkheid ziet toelatingen voor kleine toepassingen te realiseren; de fytofarmaceutische industrie, die zich steeds verder terugtrekt uit de problematiek; de telers vormen de derde groep. De telers zullen initiatieven moeten nemen.
- Als de overheid een bepaalde rol van de telers verwacht, dient zij dit met hen te communiceren.
- Het probleem van de kleine toepassingen ligt verspreid over een groot aantal actoren; dit legt beperkingen op aan hetgeen van deze actoren mag worden verwacht. Het grote aantal telersgroepen maakt een cliëntgerichte benadering noodzakelijk.
- Het verbrokkelde karakter van het beleidsveld noopt tot centrale initiatie en coördinatie van acties, om de telers voldoende in beweging te krijgen.
- Van de telers(organisaties) mag niet worden verwacht dat zij de benodigde kennis op eigen kracht kunnen verwerven en op peil houden.

Een toekomstig steunpunt zou daarom de volgende taken kunnen vervullen:

- de relatie telers(groepen) – overheid gestalte geven
- de relatie telers(groepen) – fytofarmaceutische industrie bevorderen
- condensatiepunt van kennis
- coördinatiepunt voor de benodigde acties van de telers

De relatie met de overheid is nodig vanwege de benodigde kennis van regelgeving, procedures met betrekking tot toelatingen en ontwikkelingen daarin. Daarnaast kan het steunpunt knelpunten signaleren en doorgeven.

De relatie met de fytofarmaceutische industrie is nodig om teeltgroepen in contact te brengen met fabrikanten. Daarnaast kan een steunpunt zicht houden op middelen die in de pijplijn zitten en kan het fabrikanten attenderen op mogelijkheden voor kleine toepassingen bij nieuwe middelen. Verder kan het steunpunt meedenken over oplossingen voor onderzoekskosten, aansprakelijkheid en waarborgen en de overige gesignaleerde knelpunten.

De relatie van het steunpunt met de telers vraagt bijzondere aandacht. Er is een structuur nodig die de nadelen van de vele kleine actoren ondervangt.

Een toekomstig steunpunt kan aan deze nadelen tegemoetkomen door te fungeren als condensatiepunt van kennis en als initiatie- en coördinatiepunt van acties. Het is echter niet aannemelijk dat een steunpunt dit in voldoende mate op eigen kracht zal kunnen realiseren. De proefstations zouden aanvullend een rol kunnen vervullen. Het praktijkonderzoek houdt zich momenteel al bezig met onderzoek ten behoeve van derdenuitbreidingen en heeft daardoor reeds veel kennis in huis omtrent de toelating van kleine toepassingen; dit zou in de toekomst beter kunnen worden benut. Daarnaast zijn telersorganisaties waarschijnlijk een goede ingang om de gewenste activiteit bij de telers op het gebied van kleine toepassingen op gang te brengen.

6 Aanbevelingen

- Geef het SKT een vervolg in de vorm van een steunpunt
- Laat een toekomstig steunpunt de volgende taken vervullen:
  - bemiddeling tussen telersgroepen enerzijds en overheid en fytofarmaceutische industrie anderzijds
  - condensatiepunt van kennis
  - initiator van benodigde acties van telersgroepen
  - algemene informatie verstrekken die benodigd is voor het aanvragen van een derdenuitbreiding
- Onderzoek of een toekomstig steunpunt kan worden ondergebracht bij de Stichting Kleine Toepassingen
- Positioneer een toekomstig steunpunt zodanig tussen kennisbronnen en telersorganisaties dat het de belangen kan bundelen van potentiële aanvragers van kleine toepassingen.
- Onderzoek of en op welke wijze proefstations en telersgroepen samenwerking willen aangaan met een toekomstig steunpunt en in hoeverre de activiteiten van een steunpunt uit de markt kunnen worden gefinancierd.